

військовослужбовців, обмеження волі тощо. Отже, знову ми наштотуємося на проблему віднесення тих чи інших установ виконання покарання до місць позбавлення волі.

Вирішити це питання вважаємо за можливе через надання нового узагальнюючого поняття тим кримінально-виконавчим установам, що виконують покарання, які тим або іншим чином пов'язані з обмеженням або позбавленням особистої волі засуджених – «місця відбування покарань, пов'язані з ізоляцією від суспільства». Тоді до них без будь-якого перебільшення можна буде віднести ті, в яких засуджені відбувають як довічне позбавлення волі і позбавлення волі на певний строк, так і арешт, обмеження волі та тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, а саме: виправні та виховні колонії, виправні центри, арештні дома та дисциплінарні батальйони.

1. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.

2. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі : Закон України від 01.12.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 52. – Ст. 455.

3. Кримінально-виконавчий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 3–4. – Ст. 21.

4. Інструкція про порядок відбування покарання засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні : затв. наказом Міністерства оборони України № 215 від 18.05.2015 р. // Офіційний вісник України. – 2015. – № 53. – Ст. 1726.

Орлова Олена Олександрівна

доцент кафедри теорії та історії держави і права,
кандидат юридичних наук, доцент

Біденчук Тетяна Миколаївна

курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В БОРОТБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

Беззаперечним є той факт, що науково-технічний прогрес (соціальні мережі, гаджети тощо) вплинув на життя багатьох людей, так чи інакше змінивши його. Вплив цей можна розглянути як локально (в межах окремої сім'ї), так і глобально, проаналізувавши певні аспекти державних та світових подій. Наочним є прогрес засобів масової інформації, які пройшли шлях від газет до медійної сфери.

За допомогою засобів масової інформації можна впливати на громадську

думку як на стан масової свідомості. Тим самим, масові комунікації сприяють найкращій реалізації цілей суб'єктів соціальних інтересів. Цей факт став підставою виникнення терміна «четверта влада» як такого явища, що наділяє масові комунікації якимись особливими владними повноваженнями [1].

Головне завдання влади – підпорядкування людей своїй волі, а ЗМІ володіють потужними можливостями впливу на свідомість і поведінку людей, що дає достатні підстави розглядати ЗМІ як «четверту владу» (поряд із законодавчою, виконавчою та судовою).

Законодавча, виконавча, судова гілки влади можуть використовувати засоби примусу, не ігноруючи, звичайно, і засоби заохочення, до виконання владних вимог. ЗМІ позбавлені такої можливості. Лише переконливість, привабливість, щирість аргументації привертає на їх бік прихильників та послідовників. Якщо влада діє авторитетом сили, то ЗМІ – силою авторитету.

ЗМІ відіграють особливу роль у процесі попередження та профілактики злочинів і правопорушень.

Враховуючи, що кількість користувачів мережі Інтернет та телеглядачів зростає, вважаємо за необхідне розглянути роль засобів масової інформації в боротьбі зі злочинністю.

Згідно з ч. 2 ст. 9 Закону України «Про Національну поліцію» поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку [2]. Дане інформування може здійснюватися шляхом зустрічей з представниками зазначених органів або громадськості, але найчастіше – прямими включеннями прес-конференцій.

Інформування населення про вчинені злочини та про стан злочинності в цілому, а також про методи боротьби з нею – це, з одного боку, реалізація права громадян на інформацію про те, що відбувається в суспільстві, а з іншого – можливість створити відповідні умови для діяльності правоохоронних органів, забезпечити сприятливий клімат у взаємодії з населенням і ЗМІ, аби вони відчували, що про них згадують не тільки задля конкретної допомоги, а потребують їхньої допомоги та взаєморозуміння завжди [3].

Якщо брати до уваги нормативно-правові акти сусідніх країн, то бачимо схожі риси – так, зарубіжній законодавець вважає за необхідне інформувати населення незалежно від негативного фону інформації (вбивства, теракти, катування тощо). Наприклад, в Республіці Білорусь журналіст засобу масової інформації має право бути присутнім в районах надзвичайних подій, на масових заходах, в місцях інших суспільно важливих подій та передавати звідти інформацію (п. 2.1 ст. 34 Закону Республіки Білорусь «Про засоби масової інформації») [4].

Слушною є думка О.М. Омельчука, який вважає, що засоби масової інформації при висвітленні проблем злочинності володіють значним профілактичним потенціалом і здатні викликати у населення нетерпимість до цього явища [5, с. 169].

Наприклад, сьогодні в Україні стрімко поширюється серед підлітків така небезпечна гра, як «біжи або помри». Поліція через ЗМІ закликала водіїв та батьків дітей бути уважними. Правоохоронці застерігають: це ризикована вулична гра, суть якої полягає у тому, щоб на мобільний телефон зняти, як гравці перебігають дорогу якомога ближче до транспортного засобу, який рухається. У свою чергу, батьки дітей вже забили на сполох і почали ділитися у соцмережах порадами, на що слід звернути увагу, щоб відвернути трагедію. Зокрема, необхідно простежити, чи висипається дитина, особливо чи спить у ранкові години. Також повинні насторожити малюнки китів, метеликів та єдинорогів [6].

Також на разі актуальною є гра «втекти від батьків і сховатися на 24 години» [7]. Більшість з батьків тільки після висвітлення даної інформації у ЗМІ звернула на увагу на поведінку дітей в цьому аспекті.

Отже, недооцінити роль засобів масової інформації в боротьбі зі злочинністю важко, адже крім превентивної функції, вони також допомагають у розшуку правопорушників, безвісно зниклих осіб, викраденого майна тощо. Але, на жаль, відомими є випадки, коли втручання засобів масової інформації ускладнювало роботу правоохоронних органів і призводило до тяжких наслідків (підрив іміджу поліції). Тому, на нашу думку, регулювання відносин у даній сфері повинно мати чітке законодавче закріплення із зазначенням змісту і меж діяльності засобів масової інформації та їх працівників, проте все ж таки позитивний вплив ЗМІ у боротьбі зі злочинністю є беззаперечним.

1. Четверта влада [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/четверта_влада.

2. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

3. Симоненко Ю.М. Взаємодія та конфлікти ЗМІ з представниками правоохоронних органів у вирішенні проблем злочинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2353>.

4. Закон Республіки Беларусь «О средствах массовой информации» от 17.07.2008 № 427-3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0=H10800427>.

5. Омельчук О.М. Роль засобів масової інформації у профілактиці злочинів / О.М. Омельчук // Університетські наукові записки. – 2014. – № 4. – С. 163-170 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2014_4_23.

6. Біжи або помри [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zik.ua/news/2017/02/16/bizhy_abo_pomry_politsiya_zasterigaie_batkiv_pidlitkiv_vid_nebezpechnoi_gry_1045137.

7. Втекти від батьків і сховатися на 24 години [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tsn.ua/ukrayina/vtekti-vid-batkiv-i-shovatisya-na-24-godini-ukrayinskih-pidlitkiv-zatyagnuv-nebezpechniy-fleshmob-877660.html>.